

Nr 49.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1917 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om försäkringsrörelse ävensom en i ämnet väckt motion.

Närvarande: herrar Petersson i Lidingö villastad, Stärner, Rogberg*), Alexanderson, greve Spens, Permansson*), Klefbeck*), Fant, Persson i Norrköping, Holmdahl, Zelahn, Lindley i Söderhamn, Rehn och Lindqvist i Kosta.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 30 december 1916 dagtecknad proposition, nr 39, vilken hänvisats till lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet hållna protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om försäkringsrörelse.

Propositionen.

Beträffande innehållet av berörda förslag ävensom de skäl, varå detsamma grundats, får utskottet hänvisa till propositionen.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehåft en inom första kammaren av herr *Carl G. Ekman* väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 101, däruti anförts följande:

Motion.

»Den föreliggande propositionen nr 39 om ny försäkringslag är liksom sina föregångare typisk i fråga om det sätt, varpå den vill 'fullt trygga försäkringstagarnas intressen'. Om behovet härav har försäkringsinspektionen talat i sitt utlåtande, liksom den talar om behovet av att vissa missförhållanden inom livförsäkringen snarast möjligt avhjälpas. Och bestämmelserna om hur verksamheten skall bedrivas och kontrolleras enligt de mest solida grunder äro också många och ingående. Men det finns en annan, icke mindre viktig sida av saken, som i detta lagför-

slag liksom i de föregående icke synes mig vara tillräckligt tillgodosedd. Det är frågan om hur den stora mängden av försäkrade skall kunna få sina intressen skyddade gent emot vissa mäktiga privatintressen, som i vissa avseenden strida mot de förra.

Det gäller därvid i främsta rummet livförsäkringen, vilken genom själva sin natur låter en person stå i ett närmare och mera intresserat förhållande till det bolag, vari han är försäkrad, än vad fallet är inom någon annan försäkringsgren. Efterföljande förslag har därför främst tagit sikte på livförsäkringen, fastän det naturligtvis även är avsett att verka betryggande i fråga om andra slag av försäkringsbolag.

Livförsäkringen har nu blivit en angelägenhet av en ofantlig social och nationalekonomisk betydelse. Den förr ganska vanliga motviljan, förenad med misstroende, varmed livförsäkringsidén möttes, torde nu i huvudsak ha gett vika, och de flesta inse, att det är till deras eget och deras anhörigas bästa, om de lyssna till maningen att livförsäkra sig. Men i samma mån som denna insikt växer och även de ekonomiskt vantlottade söka att genom fullgörande av inbetalningar till livförsäkringsbolagen bereda familjen största möjliga framtida trygghet, i samma mån framstår det också såsom ett verkligt statsintresse, att denna sak kommer under en effektiv lagstiftning, så att det icke må kunna finnas fog för den invändning, som ännu ibland höres, att 'livförsäkringen blott är till för att de styrande i bolagen skola få dra fördel av folkets pengar'.

Det kan numera anses vara ett allmänt erkänt faktum, att livförsäkringsverksamheten är till för de försäkrades skull. Det var med utgångspunkt därifrån, som på sin tid de s. k. ömsesidiga livförsäkringsbolagen började, och det är ock insikten om sagda faktum, som föranlett antagandet av en försäkringslag, sådan den nu är, och tillsättandet av en försäkringsinspektion. Dennas blotta tillkomst tycks emellertid vara höjdpunkten av de medgivanden, man hittills velat göra åt den försäkrade allmänhetens särskilda intressen. Inspektionens granskningsbefogenhet avser huvudsakligen gällande bestämmelsers efterlevnad och bolagens soliditet. Någon trygghet för att allt blir skött på bästa sätt och var och en får sitt medför icke denna institution. Ja, den medför en nackdel i det avseendet, att ett falskt sken av en sådan trygghet likväl sprides genom inspektionens blotta tillvaro. Det finns exempel på, att livförsäkringsbolag försökt göra reklam med detta inspektionens anseende såsom betryggande och velat lugna allmänheten med, att bolagen stode under inspektionens kontroll, även när kontrollen varit som mest värdelös. Inspektionen har t. o. m. för några år sedan funnit sig för-

anlåten att i tidningspressen denntera dylika överdrivna föreställningar, i det den förklarar, att försäkringsinspektionens ämbetsmyndighet är genom försäkringslagen starkt begränsad, och det är endast i vissa särskilt angivna fall — såsom då avvikelser sker från försäkringslagen eller från bolagsordningen eller från övriga för bolagets verksamhet stadfästa grunder eller då tillräckliga tillgångar för redovisning av försäkringsfonden saknas — som inspektionen äger direkt ingripa.

Att denna möjlighet och skyldighet att fullt betrygga allmänhetens intressen, vilka menige man anser vara alldeles självskrivna för försäkringsinspektionen, i själva verket icke förefinnes för inspektionen och icke heller för försäkringsbolagens revisorer är en mycket betänklig brist i försäkringslagen, en brist som synes mig ofördröjligen böra fyllas. Det står här alltför stora intressen på spel för den svenska allmänheten. Vid slutet av år 1915 voro i de svenska livförsäkringsbolagen försäkrade betydligt över 900,000 personer av Sveriges befolkning med ett sammanlagt försäkringsbelopp av mer än 1 1/2 milliard kronor. Denna enorma summa är de försäkrades egendom åstadkommen med deras i bolagen insatta besparingar, genom vilka de, var och en efter sin förmåga, velat ernå trygghet mot de ekonomiska olyckor, som ett dödsfall kan medföra, och detta på de möjligast fördelaktiga villkor, enligt vad bolagens prospekt och reklamer utlova. När man erfar, att dessa tusentals millioner, tillhörande nära 1 million medborgare, äro i vissa avseenden utlämnade åt några få enskilda personers godtycke måste man finna det synnerligen önskvärt att varje utrymme för ett sådant begränsas. Ty i försäkringslagen, den förut antagna liksom den nu föreslagna, saknas tillräckliga alltmer uppenbart av behovet påkallade bestämmelser till effektiv begränsning av *bolagsstyrelsens* makt. Att några enstaka personer, nämligen styrelsen och dess medintressenter äro allenarådande i ett stort bolag, vars övriga intressenter i verkligheten kunna räknas i tusental, ja i vissa fall i hundratusental, är ju någonting abnormt. I alla andra bolag är det, såsom naturligt är, delägarna, som i sista hand bestämma, medan styrelsen blott är verkställande och mer eller mindre ledande. I ett försäkringsbolag, där de försäkrade rätteligen borde ha en verklig delägarers ställning, kunna de i de allra flesta fall icke på något sätt bestämma över bolagets angelägenheter.

Rättvisan fordrar härvidlag, att man gör skillnad mellan aktiebolag och ömsesidiga bolag. Lämpligheten av livförsäkringsaktiebolags förekomst över huvud taget kan ju ifrågasättas, men då de nu finnas, utge de sig i alla fall icke för att vara något annat än vad de äro. Den som låter försäkra sig i ett dylikt bolag *vet* eller *borde åtminstone veta*,

att han icke får en delägarers ställning där, och att det är aktieägarna som i allt bestämma. Icke så med de ömsesidiga bolagen. Dessa äro angelägna att framhålla, att de försäkrade enligt ömsesidighetsprincipen äro delägare, 'bolagets rätta ägare', som ha rösträtt på bolagsstämman och 'själva äga och bestämma över bolaget'. Men vid detta vackra teoretiska erkännande stannar det också. Ty i praktiken är det så, att, då det ömsesidiga bolaget grundas, det vid sin sida får ett s. k. förlagsaktiebolag, vars delägare bli de faktiskt bestämmande, i det att de även vid försäkringsbolagets stämma ha en röst pr aktie. Antalet av dessa aktier kan t. ex. i vissa fall vara 1,000 st., och för att uppväga dem erfordras alltså 1,000 försäkrade. Envar förstår emellertid, att 1,000 försäkrade aldrig infinna sig till bolagsstämman, såvida det icke sättes i gång en synnerligen kraftig agitation. Någon dylik förekommer icke, enär de försäkrade i regel hållas i okunnighet om sådana detaljer i bolagets skötsel, vilka man kunde vilja anmärka emot. Dessutom skulle det vara omöjligt för någon utom styrelsen att med kallelse anträffa så många försäkrade, såvida icke en offentlig agitation för saken kunde sättas i gång, vilket naturligtvis möter stora svårigheter.

Då nu regeln är, att styrelsen och något fåtal släktingar eller vänner till densamma inneha alla aktier i förlagsaktiebolaget, blir styrelsen faktiskt enväldig gent emot de försäkrade i ett livförsäkringsbolag. I beslut på bolagsstämman, som röra styrelsens förhållande till bolaget, får den visserligen enligt lag icke delta, men dessa saker ställa nog i regel de övriga medlemmarne i förlagsaktiebolaget om till styrelsens belåtenhet. Ty man måste ha klart för sig, att det naturligtvis är bolagets stiftare, som från början övertaga aktierna i förlagsaktiebolaget och välja sig själva till styrelse samt noga tillse, att de aktier, som eventuellt överlämnas åt andra personer, komma i händerna på sådana, som i allt kunna anses följa styrelsen, eller över huvud taget till sådana personer, av vilkas aktieövertagande styrelsen har fördel.

Medveten därom, att den icke behöver frukta någon opposition, än mindre något mothugg på bolagsstämman, ävensom därom, att bolagets revisorer lika väl som försäkringsinspektionen vanligen icke kunna uppträda annat än som rena siffergranskare, kan alltså styrelsen sköta bolagets angelägenheter ganska mycket efter eget behag. Nu borde det vara självklart för alla, att den mänskliga naturen — i sig själv svag, då den ser ett gott tillfälle att gynna de egna intressena — på ett och annat håll, där hänsynen till medmänniskor icke är någon regel, som stålsätter karaktären, helt enkelt måste duka under för sådana frestelser. Men av detta solklara psykologiska faktum synes icke tillräckliga spår i försäk-

ringslagen. Den avser blott förebyggande av de grövsta missförhållanden, och icke heller då är den alltid betryggande, såsom nogsammt framgått i mer än ett fall, då inspektionen icke kunnat följa händelsernas utveckling i tid utan kommit för sent med sitt ingripande. Man erinrar sig särskilt fallet med livförsäkringsbolaget Kronan. Hur man skall tyda förekomsten av en dylik lucka i lagen är icke gott att säga. Skulle det kunna vara möjligt, att här föreläge en obehörig hänsyn till de många på samhällsskalan högt uppsatta män med stor makt, som i de flesta fall utgöra styrelserna i våra livförsäkringsbolag? Måhända räkna vederbörande på, att den sekretess, varmed man förstått att omge livförsäkringsbolagens förhållanden, skall visa sig kunna från allmänhetens känedom undanhålla alla fall, vilka kunde vara ägnade att illustrera, vad ovan påpekats? Då har man i så måtto rätt, att denna i allo olämpliga sekretess i de flesta fall hindrar allmänheten från att kunna bedöma, i vad mån dess rätt eventuellt kränkes. Men allt emellanåt dunstar det i något särskilt fall ut bland allmänheten ett och annat, som visar, att allt icke är bra som det är.

Härvid åsyftas icke dessa s. k. livförsäkringsprocesser mellan en försäkrad eller hans rättsinnehavare och försäkringsbolaget, ty de grunda sig ofta, om icke oftast på försäkringsägarens oförmåga eller ovilja att rätt förstå försäkringsvillkoren och deras tillämpning. Man kan i stället peka på sådana allmänt kända fall som de upprepade skandalerna i Livförsäkringsbolaget Kronan, vidare vad som i fråga om de försäkrades rättslöshet framkom under förutvarande direktören i Livförsäkringsbolaget Svecia Hamrins process mot Svecia, ävensom Livförsäkringsbolaget Vasas avtal med det danska 'Tryg', vilket hade till följd, att en enda utländsk man kunde såsom innehavare av aktiemajoritet i Vasas förlagsaktiebolag helt bestämma över detta svenska livförsäkringsbolag. Kanske de som äro upphovet till denna försäkringslag invända, att enstaka oegentligheter förekomma på alla områden och lika litet kunna förebyggas inom livförsäkringsrörelsen som annorstädes. Dessa svarar jag, att dylika oegentligheter kunna i väsentlig mån undvikas genom lagbestämmelser, vilka här av mig skola föreslås. Men än mer: jag har kännedom om att man på vissa håll är i färd med att glida in i ett system att gynna privatintressen på de försäkrades bekostnad. Vad sägs om att direktören i ett ömsesidigt livförsäkringsbolag — visserligen ett av de större — tillförsäkrat sig själv i arvode och tantièm en årlig inkomst av mellan 30,000 och 40,000 kronor av de försäkrades medel? Vad sägs om, att styrelsens ledamöter för sitt mycket minimala arbete förse sig med 4,000 kronor om året, kanske i år mera? I ett dylikt bolag kan man dock

brösta sig över 'omsorgen om de försäkrades vinstintressen' och att förvaltningsomkostnaderna hållas så låga som möjligt. Granskas närmare omsorgen om de försäkrades vinstintressen, kan den emellertid även på annat sätt ta sig nog så underliga uttryck. Vad sägs om en dylik omsorg, som visar sig i att icke var och en får, vad han är berättigad till av bolaget? Vid utbetalningen av denna så nitiskt hopsparade vinst händer det nämligen, när så är möjligt, att man tillämpar en princip — som för övrigt går igen även vid andra utbetalningar — att *om man kan kringskära, vad som tillkommer en enskild, så gagnar detta det stora flertalet försäkrade*, genom att bolagets behållning, och därmed vinstfonden, ökas. Alltså: den stora massan av försäkrade får (dock icke i lika hög grad som direktören med sin tantièm) glädja sig över behållningens stadiga ökande, men denna massa består av enskilda, av vilka var och en kan råka ut för att få bidra till ökningen genom att bli ett offer för ledningens mani att på mångahanda sätt pressa upp behållningen med mesta möjliga.

Det är nu visserligen en mycket svår sak att reglera dessa förhållanden på ett fullt tillfredsställande sätt. Men givet är, att man icke får slå sig till ro därmed, utan i detta som i så många andra fall får man försöka göra vad som är möjligt. En del av de svårigheter, som här förefinnas, torde för övrigt mest bero på, att några andra vägar än de nu brukliga förvånande nog icke försökts. Vad som brukar invändas mot den praktiska genomförbarheten av en förbättring får man en god föreställning om genom uttalanden för några år sedan av en insändare i försäkringstidningen Gjallarhornet. Utgångspunkten är den förut omnämnda processen mot livförsäkringsbolaget Svecia, varom en daglig tidning hade skrivit: 'De förhållanden, som den blottat, äro nämligen icke någonting för Svecia säreget. Gången är alldeles densamma inom alla andra ömsesidiga bolag, som vid sidan ha förlagsaktiebolag, och någon anmärkning däremot har icke framställts ens under denna rättegång. Anledningen till att uppmärksamheten icke kommit att fästas å det rättsvidriga i att utomstående berättigas fatta avgörande beslut i ett livförsäkringsbolags angelägenheter, även där deras egen rätt på det mest tydliga sätt strider mot bolagets verkliga delägare, torde vara, att något till den grad eklatant exempel icke hittills kommit till allmän kännedom. De vid rådhusrätten tvistande ha emellertid, kanske utan att ens ana det, gjort försäkringstagarna en stor tjänst genom att rikta deras uppmärksamhet på vilka faror de löpa, så länge hittills följd praxis i fråga om rösträtt å bolagsstämma i ömsesidigt försäkringsbolag följes. Vare sig rättens utslag går i ena eller andra riktningen, har den slående

intresseemotsatsen påvisats och understrukits.' Härtill anmärkes i Gjallarhornet, att, enligt erfarenheten, de försäkrade trivas bra även i ett livförsäkringsaktiebolag, oaktat de i sådana bolag, på ett par undantag när, äro berövade all medbestämmanderätt. Och beträffande de ömsesidiga livförsäkringsbolagen med förlagsaktiebolag uppträda de försäkrade endast sällan vid deras stämmor, om man ej räknar med de förlagsaktieägare, som tillika äga rösträtt som försäkrade. Det fortsättes: 'I de ömsesidiga livförsäkringsbolag, som icke hava förlagskapital och där försäkrings-tagarna alltså ensamma behärska bolagsstämman, blir det styrelsens och revisorernas sak att se till att bolagsstämman blir något så när talrikt besökt. Om ej för annat måste man för betryggande av omvalen stöta på sina närmaste vänner att gå upp på stämman. En och annan gång kan det bli litet starkare tillströmning, och det är, när någon oppositionsman drivit agitation för personändringar i styrelsen eller bland revisorerna. Sådant märks emellertid i god tid, och de ledande uppbringa då vanligen utan svårighet ett tillräckligt stort röstetal för att behärska situationen. Ett exempel på, att en styrelse i ett ömsesidigt livförsäkringsbolag fått vika för oppositionell sammanslutning bland de försäkrade torde vara så gott som okänt. Även i aktiebolag, där viss rösträtt inryms åt de livförsäkrade, har man gjort samma iakttagelse, att rösträtt är dem fullkomligt likgiltig, och att den därför utövas blott i ett försvinnande fåtal fall. I ett svenskt aktiebolag, där den ena revisorn skall väljas av de försäkrade, har valet ofta bestämts av en enda person, om vars närvaro i det viktiga ögonblicket man måst på förhand förvissa sig.

Av vad vi anfört framgår, att de försäkrades medverkan vid ett livförsäkringsbolags ledning är och förblir allenast en tilltalande teori. Dess förverkligande stöter på ett oöverstigligt praktiskt hinder, att de försäkrade icke vilja vidkännas det besvär, som är förbundet med utövningen av dem tillerkänd makt. Att taga kännedom om bolagets förhållanden i den omfattning, att man kan bilda sig ett omdöme rörande vid bolagsstämma föreliggande ärenden, tar tid och kraft i anspråk, och därför resonera de allra flesta som så, att saken nog reder sig dem förutan. Det får nämligen noggrant ihågkommas, att detaljerna av ett livförsäkringsbolags rörelse ej ligga så klara för menige man som affärer av annat slag.

Under sådana förhållanden är det heller icke skäl i att allt för starkt betona nödvändigheten av försäkringstagarnas rösträtt och timra upp några slutledningsbyggnader med denna lösa grund som bas. Försäkringstagarna i ett livförsäkringsbolag äro predestinerade att hemfalla under envælde; antingen är detta envælde redan på förhand organiserat för

deras räkning, vilket är det förståndigaste, eller ock framgår enväldet med logisk nödvändighet ur deras eget fria val. Man utser en överhet, en styrelse, som en gång vald, om den blott bibehåller enigheten, ej kan mot sin vilja entledigas.

Det framhålles dock i slutet av den åsyftade artikeln, att bestämmelsen om att de försäkrade få övervara bolagsstämma och taga del av vad därvid försiggår samt av styrelsens föreliggande utredningar innebär, att den viktiga princip, som ligger i ett visst slags *publicitetskontroll*, blivit uttryckligen fastslagen.

Uttalandet i Gjallarhornet framgår sålunda först och främst ur den gamla kända regeln, att allt är bra som det är, tydligen vilande på det lika gamla och kända faktum, att de fall, då det *icke* är bra, icke ingå i vederbörandes sakkunskap. Ännu en gång må betonas, att de fall, då försäkrades rätt verkligen kränkes, nästan aldrig komma till en större allmänhets kännedom. Men de existera, såsom jag ovan framhållit. För de försäkrades likgiltighet mot bolagsstämmorna i de ömsesidiga bolagen rekommenderas av artikelförfattaren själv ett botemedel: styrelsens åtgärder att dra de försäkrade dit. Felet är blott att artikelförfattaren icke kan tänka sig, att styrelsen kan vara intresserad av en sådan åtgärd på andra grunder än att omvalen måste tryggas. En helt annan sak blir det emellertid här, om åtgärden föreskrives i lag. Och en helt annan sak blir det med styrelsens villighet att *effektivt efterkomma* föreskriften, därest endast en minoritet inom styrelsen, såsom rimligt och rättvist är, utses av förlagsaktieägarna, där sådana finnas, medan de övriga styrelsemedlemmarna utses av de försäkrade särskilt samt av regeringen. Och förlagsaktiebolagets delägare finge, liksom de andra, på bolagsstämman blott ha en röst per person, icke per aktie. Man kunde då alltid vara säker på att alltid få ihop en hel del försäkrade, om än naturligtvis icke alla, vilket ju icke heller vore önskvärt redan ur lokalfrågans synpunkt. Att icke heller någon liten klick bland de försäkrade kunde tillvälla sig obehöriga fördelar framför de övriga har man säkerhet för i försäkringslagen, *dels* om i det nya förslagets § 168 bland de ärenden, som en stämmodeltagare icke må besluta om, även upptagas sådana frågor, genom vilka hans egen redan förefintliga eller genom förslagets avgörande uppstående rätt strider mot någon annans på samma sätt förefintliga eller uppstående rätt, *dels* i §§ 185 och 186 om klander av bolagsstämmebeslut, därvid dock i § 186 bestämmelsen om att de klandrande dock skola vara minst $\frac{1}{5}$ av sammanlagda antalet röstberättigade bör såsom orättvis utgå, *dels* slutligen i den av mig föreslagna bestämmelsen om tillsättande av visst bestämt antal styrelseledamöter genom regeringen

och förlagsaktiebolaget, där det finnes kvar, vilket är fallet hos flertalet önsesidiga bolag. Genom bestämmelsen att man icke får avgöra sin egen rätt hindras exempelvis en viss vinstgrupp bland de försäkrade att tillskansa sig obehöriga vinstförmåner å de övrigas bekostnad.

Detta är det viktigaste villkoret för att de försäkrade må i praktiken uppnå den teoretiskt dem redan tillerkända bestämmanderätten i bolaget: alltså en effektiv och väl avpassad begränsning av styrelsens och förlagsaktiebolagets makt. Men det finnes också ett annat villkor, som knappast är mindre viktigt. Det har redan förut i denna motive-ring framskyttat: det är en effektiv kontroll.

Vanligen är det ju verkställande direktören, som sköter bolagets angelägenheter. Styrelseledamöterna i övrigt kunna icke sägas utgöra någon effektiv garanti mot hans förehavanden, lika litet som revisorerna utgöra det mot honom eller styrelsen. Revisorerna fatta nämligen för det mesta sin uppgift endast såsom rena siffergranskare (och de ha knappast heller någon möjlighet att komma mycket längre i en omfattande affär). Ungefär samma sak gäller om försäkringsinspektionen.

För att nu åter citera Gjallarhornet finner man där angående skandalen i Kronan: 'Den som främst här drabbas av ansvaret är den vid 1904 års slut fungerande styrelsen, som enligt vad vi med bestämdhet veta kategoriskt avböjt alla varningar och hänvisat till sitt 'förtroende' till verkställande direktören. Det är ingen konst att visa förtroende, när de obehagliga följderna av 'förtroendet' drabba tredje man. Det är väl också därför som lagen uppdragit en del gränser för slikt 'förtroende' och bestraffar det 'förtroende', som går längre, under den något mindre gentilt klingande rubriken: vårdslöshet mot huvudman.

Bolagets herrar ordinarie revisorer hava spelat en nästan stum roll i dramat; deras enda bidrag till detsamma har varit en förklaring, att de funnit allt i sin ordning, och en tillstyrkan om decharge. De hava också — — —.

Det erfordras tydligen ändrade bestämmelser för revisorerna och försäkringsinspektionen angående kontrollen, som ju dock redan nu i viss mån åligger dem. Men hur mycket dessa myndigheter än ivra för sin granskningsuppgift måste det dock vara mycket som undgår dem. I själva verket är och förblir det endast *en* säker kontroll, som står till buds. Det är den i alla bolagets angelägenheter deltagande personalens. Rätteligen borde denna genom formlig lagbestämmelse åläggas såväl att vägra medverka till allt oriktigt som även att genast underrätta myndigheterna, därest något oriktigt likväl sker. Men i svensk lagstiftning har man ju hittills sökt att så mycket som möjligt undvika att på så-

dant sätt inblanda en i enskild tjänst anställd person. Staten har ju åtminstone ännu så länge icke alltid möjlighet att skydda honom för hämnd, och åtskilliga andra olägenheter kunde ju vållas. Men en sak är åtminstone nödvändig: lagförbud för ett bolags ledning att på något som helst sätt hindra personalen från att bringa till offentligheten sådana av bolaget vidtagna åtgärder, som kränka någons rätt eller otvetydigt sätta den i fara.

Att principen om offentlighetens ljus över livförsäkringsbolagen är erkänd även i fackmannakretsar framgår av det förutnämnda uttalandet i Gjallarhornet, där publicitetens vikt framhäves. Såsom exempel på vad det det kan bli fråga om nämner jag, att i ett bolag, om vars tydliga strävan att gynna privata intressen på de försäkrades bekostnad jag förut meddelat ett och annat, har nyligen ett försök gjorts att fullständigt klavbinda tjänstemännens yttrandefrihet, fastän på grund av de hotades eniga uppträdande en ändring i bestämmelsens skarpaste uttryck vanns, vilken mildring man emellertid torde ha skäl att betrakta såsom i praktiken betydelslös. Vad sådant kan betyda jämfört med vad som i övrigt angående bolaget ifråga sipprat ut fordras ingen som helst skarpsinnighet för att förstå.

Försäkringsbolagens grunder och soliditet samt de rättsförhållanden, som *skola* råda mellan bolagen och de försäkrade, äro ju enligt försäkringslagen offentliga. Om offentligheten beträffande *tillämpligheten* av allt detta, särskilt de försäkrades utbekommande av sin rätt, finnes ingenting i lagen stadgat. *Ett* stadgande finnes verkligen, men det är negativt: i § 227 föreskrives att 'vad försäkringsinspektionen eller dess ombud vid granskning av böcker, räkenskaper och handlingar eller vid bolagsstämma må hava erfarit angående enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden må ej yppas för allmänheten'. Detta skulle med god vilja kunna tolkas så, att vad styrelsen tillgodogör sig av de försäkrades tillgångar icke får offentliggöras, ej heller vad som eventuellt utbetalas för litet eller för mycket till någon försäkrad eller någon annan. Det nödvändiga tillägget måste alltså bli: så framt icke någons rätt, därigenom kränkes.

Motiveringen till mitt förslag har blivit ganska utförlig; detta i den förhoppningen, att det mycket vanliga missförstånd, som förefinnes beträffande livförsäkringsfrågor, nämligen att sådana blott skulle vara för fackmännen och icke kunna intressera allmänheten, skulle undanröjas, om de till äventyrs vore till finnandes även bland herrar ledamöter av utskottet och riksdagen.

Svåriligen kan någon numera säga, att han icke skulle vara i något avseende berörd av denna fråga, som nu utan gensägelse blivit av djup social karaktär, och då det påvisats, hur mycket inom denna verksamhet faktiskt ännu är ordnat på ett riskabelt sätt, måste lagstiftarna gripa in. Förutom det kränkande för rättskänslan, som ligger däri, att de ömsesidiga bolagens utbasunande av sina för den försäkrade särskilt förmånliga grunder i själva verket vid en granskning befinnas i de flesta fall vara helt enkelt ett sken, har man den alltjämt hägrande faran att, om intet göres, alltjämt nya och allt svårare missförhållanden kunna uppstå. Ty möjligheten finnes, och det är nog. Plikten bjuder att förhindra olyckan, där så kan ske. Jag har nämnt, att faktiska exempel finnas, och det är, såsom en gång stått att läsa i en tidning om denna sak, att de varnande exemplen dock äro värda att medan tid är beaktas. Problemet att förverkliga talet om de försäkrades rätt att vara verkligt medbestämmande vid ömsesidiga bolags styrande är svårt, men detta är i och för sig ingen anledning till att skjuta ifrån sig dess lösning. 'Après nous le déluge' är en inkompetensförklaring, icke något program'.

På grund av vad jag sålunda anfört, får jag härmed föreslå, att riksdagen behagade antaga följande ändringar och tillägg i den kungl. propositionen med förslag till lag om försäkringsrörelse:

118 §, fortsättning på första stycket: vilka också äga att bestämma om bolagets angelägenheter i den ordning denna lag föreskriver.

119 §, efter andra stycket: När dessa villkor äro uppfyllda för hela garantikapitalets återbetalande, må garanterna, därest de därom framställa anhållan, ha rätt att återfå hela garantikapitalet. Likaså må det ömsesidiga livförsäkringsbolagets delägare ha rätt att besluta om återbetalande av hela garantikapitalet eller någon del därav.

136 §. Tredje stycket får följande lydelse: Dels stiftarnas, styrelseledamöternas och styrelsesuppleanternas fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist.

150 §. Rubriken får följande lydelse: Om styrelse, verkställande direktör och firmateckning.

Första stycket får följande lydelse: För ömsesidigt försäkringsbolag skall finnas en styrelse, bestående av fem eller sju ledamöter. Dessutom skall finnas en verkställande direktör, som skall vara föredragande i styrelsen, av vilken han icke får vara ledamot. Styrelsens och verkställande direktörens arvoden bestämmas av bolagsstämman. Beviljande åt styrelsen likasom åt verkställande direktören eller annan ansvarig direktör av tantième å bolagets behållning, bruttoinkomst, premieinkomst,

ansökta eller beviljade utlösta försäkringsbelopp eller liknande må icke i någon form förekomma.

Tredje stycket får följande lydelse: Styrelsen och verkställande direktören väljas på bolagsstämman, dock att denna ifråga om 2 (när hela antalet är 5) eller 3 (när hela antalet är 7) ledamöters väljande blott får uttala önskemål, vilka sedan meddelas försäkringsinspektionen, som i sin tur meddelar Konungen, med förordande av de sålunda föreslagna eller andra. Konungen tillsätter därefter ifrågavarande antal styrelseledamöter, därvid de lämnade förslagen må följas i den mån de befinnas lämpliga. De försäkrade tillsätta för egen del 2 (när hela antalet är 5) eller 3 (när hela antalet är 7) styrelseledamöter. Den återstående ledamoten tillsättes av garanterna. Dock må de försäkrade icke utse mer än en styrelseledamot förrän deras antal uppgår till minst 5,000. Intill dess övergår deras ovannämnda rätt att utse flera styrelseledamöter på garanterna. De försäkrade och garanterna obetaget att till Konungen hänskjuta utseendet av samtliga styrelseledamöter, på så sätt, att de på bolagsstämman föreslå till styrelseledamöter ett större antal personer än de ha rätt att välja för egen del, bland vilka Konungen, efter försäkringsinspektionens hörande, har att utse de lämpligaste i stadgad proportion.

Efter femte stycket inskjutes: Suppleanter för styrelseledamöterna skola utses till samma antal och i samma ordning som dessa. Styrelsesuppleant, som icke utövar befattning i stället för någon styrelseledamot, må icke uppbära arvode.

Vad som för bolagets personal kan finnas stadgat angående frånvaro i tjänsten skall gälla även för styrelseledamot och styrelsesuppleant.

I sjätte stycket inskjutes efter orden 'val av ny ledamot': vilket skall ske på samma sätt som för den avgångne var fallet.

154 §. Framför första stycket inskjutes: För att styrelsen skall vara beslutför fordras, där styrelseledamöterna äro 5, att minst 4 av dessa eller deras behörigen fungerande suppleanter äro närvarande, samt, där de äro 7, att minst 5 av dessa eller deras behörigen fungerande suppleanter äro närvarande.

165 §. I första stycket utbytas orden 'en eller flera' mot orden 'tre eller fem'.

Andra stycket får följande lydelse: Revisorerna väljas på bolagsstämman, dock att denna ifråga om 1 (när hela antalet är 3) eller 2 (när hela antalet är 5) revisorers väljande blott får uttala önskemål, vilka sedan meddelas försäkringsinspektionen, som har att tillsätta ifrågavarande antal revisorer, därvid hänsyn tages till de lämnade förslagen

i mån av deras lämplighet. De försäkrade tillsätta för egen del 1 (när hela antalet är 3) eller 2 (när hela antalet är 5) revisorer. Den återstående revisorn tillsättes av garanterna. Suppleanter för revisorerna skola utses till ett antal av minst tre i samma proportion och i samma ordning som revisorerna själva. Revisorssuppleant, som icke utövar befattning i stället för någon revisor, må icke uppbära arvode.

166 §. Efter andra stycket inskjutes: Revisorerna skola under sin granskning efter bästa förmåga tillse, att styrelsen eller någon, åt vilken den lämnat uppdrag, icke med någon åtgärd brutit mot gällande lag eller författning eller mot bolagsordning eller mot övriga stadfästa grunder för bolagets verksamhet. De skola särskilt tillse, om och i vad mån utgifterna för bolagets verksamhet motsvaras av behovet och vad som är skäligt i ena eller andra riktningen, likaså beträffande utbetalning av förfallna försäkringsbelopp noga genomgå alla till varje fall hörande handlingar.

167 §. Efter första stycket inskjutes: Hava revisorer underlåtit att till bolagsstämman anmäla sådan mot lag eller författning stridande handling, som de under sin granskning av bolagsförvaltning upptäckt, anses de medansvariga i den handlingen.

168 §. I första stycket inskjutes efter orden 'stridande mot bolagets': Ej heller må han delta i avgörande av förslag, vars antagande skulle tillerkänna honom en rätt, som strider mot någons redan förefintliga rätt.

I andra stycket utbytas orden 'förvaltningsåtgärd, för vilken han är ansvarig' mot orden 'styrelsens förvaltning'.

169 §. Före första stycket inskjutes: Försäkrad äger icke att utöva rösträtt på bolagsstämma förrän han varit försäkrad i bolaget minst tre år i följd. De röstberättigade försäkrade ha vid bolagsstämman en röst vardera. Garant eller delägare i livförsäkringsbolagets förlagsaktiebolag har vid livförsäkringsbolagets stämma en röst för varje helt tiotal aktier (dock minst en röst), så länge icke de försäkrades antal är minst 5,000. Sedan detta antal är uppnått, ha garanterna blott en röst pr person. De försäkrade ha alltid en röst pr person.

171 §. Före första stycket inskjutes: Under tiden före bolagsstämman skall styrelsen på alla trycksaker, som äro avsedda att komma de försäkrade tillhanda från och med den 1 januari det år, varunder stämman hålles, på en lätt i ögonen fallande plats och ett lätt i ögonen fallande sätt uppmana de försäkrade att om möjligt besöka bolagsstämma samt med några ord erinra om betydelsen av rätten härtill. Samtliga i bolaget försäkrade inom den ort, där stämman hålles, skola 14 dagar

före stämman erhålla särskilt skriftligt eller tryckt kallelsebrev med lämpligt framhållande av vikten av att rösträtten på stämman utövas.

176 §. I första stycket inskjutes efter ordet 'såframt' följande: 'samtliga de i omröstningen deltagande eller', ävensom efter orden 'en femtedel av' ordet 'bolagets'.

177 §. I första stycket, tredje raden, inskjutes efter ordet 'äge' följande: 'allt eftersom beslutet kom till samtliga de i röstningen deltagande eller annars minst en femtedel av bolagets samtliga röstberättigade', varjämte orden 'röstberättigade till det antal, som stadgas i 176 § 1 mom.' utgå.

186 §. Å tredje raden utgå orden 'röstberättigade, utgörande minst en femtedel av sammanlagda antalet' och ersättas med ordet 'röstberättigad'.

Efter § 211 föreslås insättande av en ny § så lydande:

Löner och arvoden inom bolaget få under ingen förevändning hemlighållas. Tjänsteman får under ingen förevändning och på intet sätt hindras från att bringa till offentligheten sådana av det bolag, där han är anställd, vidtagna åtgärder, som kränka någons rätt eller sätta den i fara.

218 §. Tredje stycket utgår.

227 §. Andra stycket ersättes med följande: försäkringsinspektionen har att biträda med utseende av visst antal styrelseledamöter och revisorer, på sätt som i 150 och 165 §§ sägs. För dessa genom inspektionens förmedling utsedda funktionärer har inspektionen att förutom de i denna lag förefintliga bestämmelserna utfärda särskilda instruktioner beträffande uppnåendet av en effektiv tillsyn över att bolagets verksamhet bliver skött på ett i allo tillbörligt sätt; ifrågavarande funktionärer äga av bolaget uppbära arvode till belopp, som bestämmas av Konungen.»

Utskottet.

Det i Kungl. Maj:ts proposition framlagda lagförslaget har till syftemål att med bibehållande i allt väsentligt av de grunder, varå 1903 års försäkringslag med däri sedermera gjorda ändringar och tillägg är byggd, bringa försäkringslagstiftningen i överensstämmelse med de principer, som fastställts genom lagen om aktiebolag den 12 augusti 1910 och lagen om bankrörelse den 22 juni 1911. Den omarbetning, som av sådan anledning vidtagits, har varit huvudsakligen av formell natur och endast i vissa mindre viktiga hänseenden hava ändringar i vad som hittills gällt föreslagits. Den mest betydande av dessa ändringar torde vara försäkringslagens utsträckande att gälla även ränte- och kapitalförsäkringsanstalterna.

Herr *Ekman* har i sin motion ifrågasatt omfattande ändringar i de sålunda föreslagna stadgandena i syfte att i vissa fall bättre tillgodose och betrygga försäkringstagarnes intresse. Det har enligt hans uppfattning visat sig, att under nu gällande ordning försäkringstagarnes rätt och bästa understundom icke tillvaratages såsom önskvärt och rättmätigt vore, och att det är nödigt genom lagbestämmelser tillförsäkra dem ett större medinflytande å vissa försäkringsanstalters skötsel än som för närvarande äger rum.

Utskottet har icke kunnat undgå att finna, att inom försäkringsrörelsen på senare tid förekommit missförhållanden, vilka synas göra det antagligt, att åtgärder böra i vissa hänseenden vidtagas i den riktning som motionären antytt. Utskottet har härom inhämtat yttrande från chefen för försäkringsinspektionen, vilken till utskottet avlämnat en P. M., som bifogas utskottets utlåtande. Utav vad däri anförts finner utskottet framgå, att de av motionären påyrkade ändringarna i det riksdagen nu förelagda lagförslaget, innan de kunna förordas till antagande, måste underkastas en undersökning och bearbetning, som det icke ligger i utskottets vån att nu åstadkomma. Att i avbidan på en dylik bearbetning låta anstå med antagande av det förelagda, ur andra synpunkter behöfliga lagförslaget, synes utskottet icke böra ifrågakomma, så mycket mindre som eventuellt nödiga befunna ändringar i ovan angivna syfte utan svårighet kunna genomföras senare.

Vid sådant förhållande och då utskottet ej funnit anledning till anmärkning mot Kungl. Maj:ts riksdagen förelagda förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte

- 1:o) bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 39; och
- 2:o) i anledning av herr Carl G. Ekmans föreslagna motion anhålla, att Kungl. Maj:t ville verkställa utredning, huruvida, i vad omfattning och på vad sätt de försäkrades ställning i ömsesidiga försäkringsbolag må kunna stärkas och försäkringsinspektionens rätt till åtgärder mot dylika bolag ökas, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 7 maj 1917.

På lagutskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.

---

*Bilaga.***P. M.****angående herr C. G. Ekmans motion.**

Motionären gör gällande, att den kontroll, som försäkringsinspektionen enligt lagen kan utöva, icke innebär någon trygghet för att allt blir skött på bästa sätt. Häri har han otvivelaktigt rätt, även om jag icke kan giva honom rätt däri, att försäkringsinspektionens kontroll väsentligen inskränker sig till siffergranskning. Det må även påpekas, att försäkringsinspektionens i lag stadgade befogenhet väsentligt ökades genom de lagändringar, som vidtogos år 1914, främst därigenom att bolagens frihet att ingå återförsäkringsavtal inskränktes och att det stadgades, att omkostnadsplan skall ingå i de av Konungen fastställda grunderna för livförsäkringsverksamhet. Genom den förra av dessa bestämmelser är det numera möjligt för försäkringsinspektionen att förhindra, att ett bolag, som egentligen är för svagt att fortsätta sin verksamhet, likväl bereder sig möjlighet därtill genom att av återförsäkringsbolag betinga sig hjälp för stunden på villkor, som i längden äro synnerligen oförmånliga för försäkringstagarna, vilkas intressen därför fordra bolagets upplösning. Och den senare av de nämnda bestämmelserna innebär tydligen en värdefull garanti mot att bolagets medel användas till omkostnader, som bort kunna undvikas. Kontroll över att omkostnadsplanen icke överskrides skall ske på det sätt, att bolaget för varje år till försäkringsinspektionen avlämnar en av dess aktuarie uppgjord jämförelse mellan de enligt omkostnadsplanen beräknade och de verkliga omkostnaderna.

Föreskriften om omkostnadsplanens intagande i grunderna och dess årliga jämförelse med de verkliga omkostnaderna har ännu icke tillämpats, därför att bolagen enligt 1914 års lag äga rätt att fortfarande begagna sina förut fastställda grunder, i vilka sådan omkostnadsplan icke ingår. Det är först när bolag begär en mera väsentlig ändring i sina grunder, som enligt lagen omkostnadsplanen skall införas i dem. Och naturligtvis i nytt bolags grunder. Hittills har endast ett bolag fått nya grunder, men under innevarande år komma flera bolag, som icke längre kunna tillämpa sina hittills gällande grunder utan måste begära nya, att få omkostnadsplaner fastställda. Och det torde icke kunna dröja länge, innan alla bolag, vare sig de vilja det eller ej, se sig nödsakade att begära nya grunder och i samband därmed bliva underkastade kontroll över sina omkostnader.

Jag har ansett mig böra erinra om den skärpning av kontrollen över livförsäkringsbolagen, som sålunda införts genom 1914 års lagändring, då nu förslag väckts om ny skärpning.

Motionären vänder sig mot att »några enstaka personer, nämligen styrelsen och dess medintressenter, äro allena rådande i ett stort bolag, vars övriga intressenter i verkligheten kunna räknas i tusental, ja i vissa fall i hundratusental». Han menar, att det i alla andra bolag är »delägarna som i sista hand bestämma, medan styrelsen är verkställande och mer eller mindre ledande. I ett försäkringsbolag, där de försäkrade rätteligen borde hava en verklig delägars ställning,

kunna de i de flesta fall icke på något sätt bestämma över bolagets angelägenheter».

Det synes mig vara uppenbart, att motionären här gör olikheten mellan ömsesidiga försäkringsbolag och andra bolag större än den i verkligheten är. Ty samma svårighet att öva något verkligt inflytande på bolagets ledning, som onekligen förefinnes för den stora massan av delägare i ett ömsesidigt försäkringsbolag, finnes även i varje annat bolag, som har ett stort antal delägare. Även där blir det styrelsen och densamma närstående delägare, som bestämma över bolaget — till dess att en annan grupp förvärvar sig majoritet vid bolagsstämman. De delägare, som hava endast mindre lotter i bolaget — och dit höra i ett försäkringsbolag alltid försäkringstagarna — kunna göra sig gällande endast genom att sammansluta sig för att stödja varandra vid bolagsstämman.

De missförhållanden, som uppstå därigenom att delägarna i ett ömsesidigt försäkringsbolag ha för litet verkligt inflytande, bestå enligt motionären, om jag rätt förstätt honom, bland annat däri att garanterna förskaffa sig och sina vänner — främst verkställande direktören och styrelsens ledamöter — otillbörliga förmåner på de försäkrades bekostnad. Jag kan ej här inlåta mig på frågan om och i vad mån, såsom motionären påstår, oskäligen arvoden till direktörer och styrelseledamöter förekomma, men anser mig dock böra framhålla, dels att det kan vara god uträkning även ur de försäkrades synpunkt att bolaget betalar höga arvoden, om det därigenom kan förvärva väl kvalificerade personer i sin ledning, dels att även om det ur principiell synpunkt är önskvärt att det förhindras att oskäligen arvoden givas, så är den ekonomiska betydelsen därav för försäkringstagarna ringa i ett bolag, som nått en större utveckling. Särskilt vänder motionären sig mot tantiemberäkningar. Även om olämpliga sådana förekomma, tror jag icke det vore riktigt att förbjuda dem helt. När motionären påstår, att förmåner stundom beredas de ledande därigenom, att de försäkrades rätt till andel i bolagets vinst otillbörligen kringskäres, vill jag nämna, att endast två eller tre klagomål inkommit till försäkringsinspektionen från försäkringstagare, som ansett sig icke hava erhållit den andel i vinsten, som tillkom dem enligt de för bolaget gällande grunderna. Försäkringsinspektionen äger enligt lag befogenhet att upptaga till prövning sådana klagomål och att påfordra rättelse, om de befinnas grundade.

Större vikt skulle den föreslagna inskränkningen av garanternas och ökningen av försäkringstagarnas inflytande hava, om därigenom kunde mera effektivt förhindras sådana åtgärder av bolagets ansvariga ledning, som i vissa fall kunna leda till bolags ruin. Ett livförsäkringsbolags omkostnader äro under dess första verksamhetstid proportionsvis så höga, att bolaget, särskilt med de hittills i lagen föreskrivna reglerna för fondavsättningen, knappast kunna undgå att gå med förlust. Dessa svårigheter ha inneburit stor frestelse för bolagsledningen att söka dölja den verkliga ställningen eller förbättra den genom återförsäkrares hjälp, vilken emellertid lämnats på villkor som, såsom ovan antyddes, ofta än mer undergrävd bolagets ställning. Genom den år 1914 gjorda lagändringen ha å ena sidan dessa svårigheter minskats, i det reglerna för fondavsättningen gjorts mindre betungande, å andra sidan bolagets återförsäkringsavtal ställts under kontroll av försäkringsinspektionen. Men trots dessa ändringar komma nya livs-försäkringsbolag alltjämt att hava att kämpa med stora svårigheter, som särskilt med hänsyn till garanternas intresse att ej genom bolagets upplösning gå förlustiga sina insatser kunna innebära vissa frestelser för ledningen. I den mån

sålunda här kan finnas en intresseemotsats mellan försäkringstagare och garantier, är en ökning av de förras inflytande önskvärd, om därigenom ökad kontroll över bolagets ledning kan vinnas till förekommande av osunda transaktioner.

Nu antydda motiv för den föreslagna lagändringen finns icke i fråga om ett livförsäkringsbolag, som övertunnit den första tidens svårigheter och konsoliderats. Men det kan å andra sidan icke nekas, att då ett dylikt bolag icke längre har något som helst behov av främmande kapital, är det ur principiell synpunkt icke tilltalande, att sådant kapitals ägare skola hava så stort inflytande på bolagets ledning. Till försvar för detta inflytande kan emellertid anföras, att detsamma medför en värdefull garanti mot att frågan om bolagets förvaltning göres till föremål för partistrider bland försäkringstagarna. Om det är försäkringstagarnas majoritet på bolagsstämman, som ensam beslutar över bolagets ledning, så är det att befara, att ledningen, till uppenbar skada för bolaget, skall kunna genom en kupp frånryckas den gamla styrelsen och överflyttas till en ny, icke därför att den förra skött bolaget illa, utan därför att några personer, som lyckats hopagitera en tillfällig majoritet, önska träda i dess ställe. Dylika kupper underlättas tydligen i hög grad därav, att delägarnas antal är mycket stort, men deras intresse för bolagets ledning i allmänhet ringa.

Det är insikten om denna fara som gjort, att en del bolag överflyttat bolagsstämmans befogenhet helt eller delvis till »huvudmän», vilka första gången utses dels av garanterna dels av försäkringstagarna, men sedan äga rätt att komplettera sig själva, när någon av dem avgått. I sådana bolag hava alltså varken garanterna eller försäkringstagarna rösträtt, med mindre de äro utsedda till huvudmän. I ett bolag äga huvudmännen ej rätt att komplettera sig själva, utan utses på viss tid. Därvid välja de försäkrade sina huvudmän på det sätt, att de genom direkta val, förrättade distriktsvis, utse ett större antal »representanter», som vart femte år sammanträda för val av huvudmän.

Motionären har icke saknat blick för behovet av viss garanti mot att ett parti bland försäkringstagarna skaffar sig otillbörligt inflytande. Han menar sig hava funnit en sådan däri, att Konungen skulle äga att utse visst antal styrelseledamöter. Förslag till dessa skulle upprättas av bolagsstämman och försäkringsinspektionen skulle avgiva yttrande däröver.

Om jag jämför detta sätt att skapa den önskade garantien med t. ex. den ovan anförda metoden med huvudmän, utsedda av försäkringstagarna genom indirekta val, så kan jag ej annat än giva den senare obetingat företräde. Jag tror, att om man anser sig behöva en lagstiftning på detta område, bör man välja en metod som ansluter sig till denna. Mot motionärens förslag har jag att anmärka, att Konungen väl i regel skulle komma att utse de av stämman föreslagna, så att hans befattning med saken bleve blott formell. Men om någon gång Konungen skulle finna sig böra frångå förslaget och sålunda påtvinga bolaget en styrelseledamot mot delägarnas önskan, så innebure detta ett så starkt ingripande från statens sida, att rätten därtill ej synes böra finnas i annat fall, än då *uppenbara missförhållanden* insmugit sig i bolagets ledning. För närvarande är det så, att lagen giver försäkringsinspektionen formell rätt att ingripa mot ett bolag, endast om det föreligger avvikelse från lag, bolagsordning eller grunder eller om de till redovisning av försäkringsfonden avsatta tillgångarna icke äro tillräckliga eller om bolagsordning eller grunder icke längre anses betryggande. Men då ju missförhållanden kunna förekomma, som äro av nog så allvarlig art, utan att dylik avvikelse eller brist uppkommer, vore det enligt min åsikt önskligt, om lagen

uttryckligen gäve försäkringsinspektionen befogenhet att ingripa mot bolag, där försäkringsinspektionen funne, att uppenbara missbruk insmugit sig i bolagets ledning. Den norska försäkringslagen har en sådan bestämmelse. Jag tror att den skulle göra mera nytta än den av motionären föreslagna.

Motionären föreslår även, att en (eller två) av revisorerna skulle utses av försäkringsinspektionen efter förslag av bolagsstämman. Detta synes onödigt, då försäkringsinspektionen enligt gällande lag redan har befogenhet att i livförsäkringsbolag utse en revisor att deltaga i revisionen tillsammans med bolagets revisorer. Och i det nu föreliggande lagförslaget föreslås, att sådan befogenhet skall givas försäkringsinspektionen även ifråga om andra försäkringsbolag än livförsäkringsbolagen. Jag vill emellertid framhålla, att jag funnit gagnet av att försäkringsinspektionen sålunda genom ett ombud deltagar i revisionen mer än tvivelaktigt, därest försäkringsinspektionen icke kan ungefär samtidigt företaga en grundlig och i detalj gående inspektion av bolaget. Under denna förutsättning kan försäkringsinspektionens ombud i revisionen göra gagn särskilt genom att rikta bolagets egna revisorers uppmärksamhet på sådant, som det fordras försäkringsteknisk insikt för att förstå. Men ett försäkringsbolags förhållanden äro så svåra att genomforska, att försäkringsinspektionens revisor på egen hand och utan stöd av sådan inspektion icke kan öva verksam kontroll. Om inspektion icke kunnat verkställas men försäkringsinspektionen dock deltagar i revisionen genom ombud, kan därför en falsk föreställning väckas om det ansvar, som försäkringsinspektionen kan påtaga sig för att allt är i ordning. Jag anser därför, att det icke vore lyckligt, om försäkringsinspektionen ålades att varje år utse en revisor i varje bolag.

Stockholm 19 april 1917.

P. G. Laurin.
